

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 00104-145/2020/8

Datum: 30. 7. 2020

Odgovor na poslansko pobudo Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi z ukinitvijo Komisije za preprečevanje korupcije

Poslanec Zmago Jelinčič Plemeniti je 28. 4. 2020 na Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) naslovil poslansko pobudo v zvezi z ukinitvijo Komisije za preprečevanje korupcije, na katero vlada v nadaljevanju odgovarja, kot sledi:

Vlada uvodoma pojasnjuje, da je bila Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljnjem besedilu: Komisija) ustanovljena leta 2004, in sicer kot naslednica Urada Vlade RS za preprečevanje korupcije, ki je bil ustanovljen leta 2001 na priporočilo Sveta Evrope. Republiko Slovenijo k učinkovitemu boju proti korupciji zavezujejo tudi različne mednarodne pogodbe.¹

Korupcija, kot jo definira Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije² (v nadaljnjem besedilu: ZIntPK), pomeni vsako kršitev dolžnega ravnanja uradnih in odgovornih oseb v javnem ali zasebnem sektorju, kot tudi ravnanje oseb, ki so pobudniki kršitev, ali oseb, ki se s kršitvijo lahko okoristijo, zaradi neposredno ali posredno obljubljenih, ponujenih ali dane oziroma zahtevanih, sprejetih ali pričakovanih koristi zase ali za drugega (1. alineja 4. člena ZIntPK). Takšna definicija je bistveno širša od kazenskopravne. V Kazenskem zakoniku definicije korupcije ni, prav tako ni določeno kaznivo dejanje korupcije, določena pa so posamezna kazniva dejanja, ki jih pravna teorija uvršča med korupcijska kazniva dejanja.

Vlada meni, da se dilema iz poslanskega vprašanja lahko razreši z obravnavo rešitev iz Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, ki je v zakonodajnem postopku v Državnem zboru. Določbe navedenega predloga zakona nameravajo poslanske skupine koalicije amandmirati tako, da bo ta razmejitev zelo jasna in ne bo puščala nobenega dvoma o tem, da so preiskovalni instituti v rokah organov kazenskega pregona in sodišč ter ne Komisije. Komisija se ne sme ukvarjati s preiskovanjem korupcije kot dela vsebine kaznivih dejanj, njene pristojnosti bi se začele tam, kamor policija, državno tožilstvo in sodišče s svojimi pooblastili ne sežejo - pri integriteti funkcionarjev, javnih uslužbencev, posameznih institucij in celotnega javnega sektorja.

Nenazadnje pa bi bilo potrebno okrepiti predvsem njeno preventivno funkcijo, po vzoru nekaterih tujih ureditev podobnih institucij, kar je tudi vizija novega vodstva Komisije.

Prav tako je namen urediti vprašanje posamičnih mnenj, v katerih se posamezniku zagotavlja pravno sredstvo zoper ugotovitve in ne objava stališča do pravnomočne odločitve upravnega sodišča. Zlasti pa bolj jasno urediti postopek pred Komisijo ter pravice in obveznosti, ki jih imajo udeleženci v teh postopkih. Takšne spremembe bi Komisiji dale boljša orodja za doseganje namena njenega delovanja, ki bi postalo bolj predvidljivo, pravice posameznikov v njenih postopkih pa bi bile bolj varovane.

¹ Npr. Konvencija Združenih narodov proti korupciji (UNCAC).

² Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo.

Indeks zaznave korupcije Slovenijo že vrsto let uvršča med zgornjo petino držav (v letu 2019 na 34. mesto izmed 198 držav), vendar s tem rezultatom (v tem trenutku) še ne moremo biti zadovoljni, zato je preventivna in nadzorstvena vloga Komisije še toliko bolj pomembna.

Pravne ureditve institucije zadolžene za integriteto in preprečevanje korupcije so v državah Evropske unije in Sveta Evrope zelo različne, tako obstajajo institucije, ki imajo pristojnosti na področju preiskovanja in pregona kaznivih dejanj korupcije, nato preiskovanja nepravilnosti glede delovanja uradnih oseb, preventive, nadzora nad premoženjskim stanjem, lobiranja, razvoja protikorupcijske strategije ipd. Te institucije imajo različne naloge, kot je navedeno prej, nekatere med njimi opravljajo tudi več prej navedenih nalog. Slovenski Komisiji je najbolj podobna Protikorupcijska agencija Francoske republike, ki ima podobne naloge. Po drugi strani imajo npr. latvijski, litvanski in poljski protikorupcijski organ poleg preventivne tudi tožilsko vlogo. Republika Hrvaška pa ima dva protikorupcijska državna organa, en je specializirano državno tožilstvo (t. i. »USKOK«), drugi pa je Komisija za odločanje o nasprotju interesov..

Boj proti korupciji je v javnem sektorju sicer mogoč na dva načina, bodisi tako da se preprečevanje korupcije v javnem sektorju utemelji razpršeno (decentralizirano), na samokontroli organov posameznih vej oblasti (torej, da se ustanovijo samostojni organi znotraj posameznih vej oblasti), bodisi centralno, v obliki organa, ki ima poseben, samostojen ali neodvisen položaj, kar mu daje možnost, da v zakonsko določenem obsegu nadzira delovanje vseh treh vej oblasti in drugih neodvisnih državnih organov. Tak položaj ima obstoječa Komisija, imajo pa ga tudi nekateri drugi organi, kot na primer Varuh človekovih pravic, Informacijski pooblaščenec in Računsko sodišče. Komisija in drugi samostojni ali neodvisni nadzorni državni organi s svojimi pristojnostmi dopolnjujejo in skupaj ustvarjajo mrežo nadzora uresničevanja javnega interesa pri delovanju javnega sektorja.

V različnih evropskih državah najdemo oba pristopa. Kot državi, ki nimata centralnega organa za preprečevanje korupcije, lahko na primer izpostavimo Nemčijo ali Avstrijo, kot takšno, ki ga ima, pa Francosko republiko.

Sicer centralizirani pristop k boju proti korupciji, ki je v veljavi v Republiki Sloveniji, je v ZIntPK dopolnjen tudi s povsem lokaliziranim pristopom. Vsak organ in organizacija javnega sektorja je odgovoren za izboljšanje lastne integritete in preprečevanje korupcije pri svojem delu. ZIntPK vsem organom in organizacijam javnega sektorja nalaga izdelavo načrta integritete kot orodja, ki jim pri tem pomaga (gre za orodje, ki je primerljivo s programom skladnosti poslovanja v večjih poslovnih subjektih). Komisija pri tem skrbi za enotno metodologijo in strokovno pomoč skrbnikom načrtov.

Vlada zaključno izpostavlja, da bo v prihodnosti, posebej glede na vizijo delovanja novega senata Komisije, širši družbeni premislek o večjih spremembah namena institucije in njenega ustroja gotovo moral biti opravljen, vendar pa je osnovni predpogoj za to izboljšanje stanja v Sloveniji na področju preprečevanja korupcije.